

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 7 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միևիպիս խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ Тифлис. Редакция «Mschak».

Տ է Լ Է Ք օ Ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւններ համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ.

Տ է Լ Է Ք օ Ն № 253.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Շ Ա Ր Ո Ւ Ն Ա Կ Վ Ո Ւ Մ Է

ՄՇԱԿ

(25-րդ ՏԱՐԻ)

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1897 ԹՎԱԿԱՆԻ

Բ Ա Տ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ն Ը

Տարեկան գինը՝ 10 ռուբլի, կես տարվանը՝ 6 ռուբլի

Հասցեն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». Արտատպահանից՝ ТИФЛИС, Редакция «MSCHAK».

ԲՈՂԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդի քաղաքականութիւն. Նոր մասնաժողով Պարիզում. — Ներքին Տեսչութիւն. Ինչ առիթ հոգեւորականութիւնը. Մատենագրութիւն. Նամակ Նոր-Նախիջևանից. Նամակ Գանձակից. Նամակ Փոթիից. Նամակ Խմբագրութեան. Երբեք լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Վերջին տեղեկութիւններ. Յունաստանի պատերազմը մեծ պետութիւնների հաւաքական յիշատակագիր. Նամակ Թիւրքիայից. Նամակ Պարսկաստանից. — ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԵՐ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Յունական չարժանք.

ԵՐԿՐԻՄԻ ՔԱՂԱՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կենսերի առօրեայ, սովորական երեւոյթներն մէջ՝ շատ անգամ կարելի է նկատել այնպիսի անձանց, որոնք հրապարակի վրա գրված այս կամ այն հասարակական և բարոյական խնդրի վերաբերմամբ չեն հետևում որոշ, կտրուկ, հաստատ ուղղութեան, համարձակ և որոշ կերպով չեն արտայայտում իրանց հայեացքը, այլ նախաձեռնար են համարում միջին ճանապարհը, կամ երկրորդ քաղաքականութեան ճանապարհը բռնել, որպէս զի առաջ չը բերեն իրանց դէմ երկու կողմերի կամ ուղղութեան պաշտպանների հակակրօնները: Այդ տեսակ մարդիկ շատ անգամ իրանք էլ լաւ գիտում են, թէ ո՞ր կողմն է արդարութիւնը, ո՞րի կողմն է ճշմարտութիւնը, զգում են, որ բարոյապէս պարտաւոր են

պաշտպանել այս կամ այն կողմը, որոշապէս արտայայտել իրանց կարծիքը, բայց կամ չունեն այնքան քաղաքական քաջութիւն, որ լսեն իրանց խղճմանը ձայնը, համարձակ, անվախ, առանց քայլեր լուսայտնեն իրանց համոզմունքը, կամ զրոյթած շահախնդրական նպատակները, աւելի լաւ են համարում խեղդել իրանց խղճի ձայնը և շատ շատ միջին ճանապարհը բռնել: Եւ, ինչպէս փորձը շարունակ ցոյց է տալիս, երկրի մի ուղղութեան, կոմպրոմիսների քաղաքականութեան հետևող անձինք վերջի վերջոյ չեն հասնում իրանց նպատակին, ոչ որի համակրութիւնը չեն ձեռք բերում, այլ յարուցանում են միայն հակակրօնութիւն և դժգոհութիւն իրանց դէմ ամենքի կողմից:

Եւ որքան անհամարձակ, զգուշիկ է այդպիսի ուղղութիւնը կենսերի առօրեայ հարցերում, մասնաւոր անհատներին մէջ, էլ աւելի հակակրօն, զգուշիկ է, երբ այդ ուղղութիւնը դորձադրվում է պատմական և քաղաքական հարցերում: Զր կայ աւելի վտանգաւոր և ատելի բան, քան այն, երբ մի աղք չը գիտէ արդեօք բարեկամի, թէ թշնամու հետ գործ ունի:

Այդպիսի մի երկրորդ, անորոշ դիրք բռնել է անգլիական կառավարութիւնը կրեւտական կամ յունական հարցում: «Times» լրագիրը հաղորդում է, որ յայն ժողովուրդը սարսափելի կերպով զրգոված է Անգլիայի դէմ: Յունաստանում ամենքը համարում է, որ Անգլիան ծածուկ կերպով աջակցում է յունացիներին, որոնք ծածուկ կերպով կերպով աջակցում է յունացիներին:

Լիայի դէմ: Յունաստանում ամենքը համարում է, որ Անգլիան ծածուկ կերպով աջակցում է յունացիներին, որոնք ծածուկ կերպով կերպով աջակցում է յունացիներին:

Սակայն ինչից է առաջանում այդ ընդհանուր զգոհութիւնը Անգլիայի դէմ, ինչն է պատճառը, որ նա զայրոյթ է գրգռում թէ յայնքի մէջ, որոնց, ըստ երևույթի, համակրում է, և թէ յայնքի թըշնամիների մէջ: Պատճառը շատ պարզ է. Անգլիան հետևում է յունական հարցում նոյն քաղաքականութեան, որին հետևում էր ուրիշ, նման հարցում. նա չէ բռնում որոշ, կտրուկ, հաստատ դիրք. նա ոչ բացարձակ բարեկամ է, ոչ բացարձակ թըշնամի:

Օրինակ, Գերմանիան այնքան որոշ դիրք է բռնել Յունաստանի վերաբերմամբ, այնքան բացարձակ արտայայտում է իր համակրութիւնը Թուրքիային, որ, ինչպէս հետագայում են և. Պալատը Լոնդոնի լրագիրներին, նոյն իսկ իսլամ իմամները և շէյխները և. Պալատը միջկրօնական ամեն օր հրապարակական աղօթքներ են արտասանում գերմանական կայսր Վիլհելմ II-ի, իբրև իսլամի պաշտպանի համար: Յոյները այլ ևս ոչ մի տարակոյս ու կասկած չունեն, որ Գերմանիան իրանց թշնամին է կրեւտական հարցում:

Համակրել է արդեօք, թէ հակակրելի Գերմանիայի քաղաքականութիւնը, այդ ուղի խնդր է. բայց նա այն առաւելութիւնն ունի, որ իր թղթախաղերը բաց է անում, ոչ որի է խաղում, ոչ որի չէ մարտնչելու, ոչ որի զուր, անիրազորների յոյսեր չէ ներշնչում, և Յունաստանը պարզ գիտէ, թէ նա իր կատաղի թշնամին է:

Այս տեսակէտից Անգլիայի անորոշ, երկրորդ, նոյն իսկ փոփոխական քաղաքականութիւնը չէ կարող համակրութիւն վառելու, և նոյն իսկ վտանգաւոր է թէ Յունաստանի և թէ Կրեւտի շահերի համար:

ՆՈՐ ՄԱՍՆԱՅՈՂՈՎ ՊԱՐԻԶՈՒՄ

Պարիզում կազմակերպվել է մի մասնաժողով «Արեւելքում տեղի ունեցող դէպքերի զոհերին օգնելու համար» (Comité de secours aux victimes des evenements d'Orient): Նախագահն է յայտնի հրապարակախօս Անատոլ Լըրուա-Քօլիե, իսկ հիմնարկողների անուններն մէջ կան այնպիսի յայտնի գրողների անուններ, ինչպէս Ֆրանսուա Կօպպէ և Մէլիօր Վօրլէ: Անաթօլ է չըբաերական է հրատարակել մասնաժողովը. «Արեւելքում (Թիւրքիայում) այժմ տեղի ունեցող դէպքերը ստեղծել են սարսափելի թըշնամութիւններ: Քրիստոնեայ աղքատները թըշնամ են թաղարկված և ընտելնջ անող կոտորածին, աւարտութիւնների, հրձիգութիւնների, հայաճանքների. քրիստոնեաները ստիպված են փախչել իրանց կանանց և երեխաների հետ մի ամենաողբալի դրութեան մէջ: Անկարգութիւնները կրեւտում, կոտորածները և. Պալատը և փոքր-Ասիայում հազարաւոր ընտանիքներ են թողել առանց ապրուստի որ և է միջոցի: Այսպիսի թշուառութիւնները դուռն են մեղ վրա անյետաձգելի պարտաւորութիւններ: Մի քանի անձինք են թաղում են, որ բացի քաղաքական հոգեւորութիւններից, անպայման պարտականութիւնը հրամայում է նրանց անյապաղ թեթեւցնել այդ տանջանքները: Նրանք հիմնեցին Արեւելքում տեղի ունեցող դէպքերի զոհերին օգնելու մասնաժողով: Նրանք հրապարարել կը լինեն այն ամեն նուէրների համար, որոնք կանգնեն այս անդամաւորական գործի օգտին: Յոյս տանք այն աղքատներին, որոնց հետ մենք կապված ենք վաղեմի խորին համակրանքի կապերով, թէ մենք վշտացած ենք նրանց հասած վտանգների առիթով և մեր ոյժերի համեմատ հոգս ենք անում նրանց վիճակը թեթեւցնելու համար:»

Ֆրանսիական կիսապաշտօնական աղբիւրիկ «Le Temps» լրագիրը, տպելով այդ հրաւերը, իր կողմից նուիրել է 500 ֆրանկ և կատարելապէս համակրում է Պարիզի օգնող մասնաժողովի մարդասիրական նպատակին, նա յայտնում է որ ճշմարիտ, հարկաւոր է օգնութեան զալ թիւրքաց զոհերին:

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Յ Ո Ւ Ն Ա Կ Ա Ն Շ Ա Ր Ժ Ո Ւ Մ

Ֆրանսիական միութեամբ Հանձնաժողովը անել է թէ Եւրոպայի խաղաղութիւնը այժմ կախված է Աթէնքի ուսանողներից: Դա ճշմարտութիւն է: Բայց, ի հարկէ, միայն ուսանողները չեն, որ այժմ Յունաստանում հնչեցնում են պատերազմի հրաւեր: Ամբողջ հնչելն աղղը, աշխարհի որ կողմում և դանվել, ոգևորված է մի անօրինակ հայրենասիրութեամբ: Ամեն տեղից Յունաստան են քնուկ կամաւորներ, ամեն կողմից առատ նուէրներ են ուղարկվում պատերազմական պէտքերի համար: Աթեն շրջան վաղից յոյն վարդապետներն անդամ մտապան իրանց խնդրը, խոսնիս ու մտը և նրանցին 300 հոգի կամաւոր գրվեցան: Բուն երկրի մէջ յոյները վերջին ծայր գրգռված են: Այս բանի օրերը Աթէնքում մի անաղին ցոյց եղաւ վեց մեծ պետութիւնների քաղաքականութեան դէմ: Յոյց անողները գնացին դէպի թաղաւորի պալատը, մտան նախագահի լոբ և աղաղակեցին, չեղցէ պատերազմը: Այս թէ ինչ սուր կերպարանք է տալիս յոյն ժողովրդի հայրենասիրութիւնը:

Յունաստանի կառավարութիւնը, ի հարկէ, չէր կարող անանա առնել իր ժողովրդի այդքան սաստիկ զրգոված տրամադրութիւնը: Այդ պատճառով էլ նա մերժումով պատասխանեց միայն

ցեալ Եւրոպայի համերաշխ պահանջներին: Այս թէ ինչ է ասել յունաց Գէորգ Թագաւորը «Journal» լրագրի թղթակցին: «Մեզ յանդիմանում են թէ մենք խանգարում ենք Եւրոպայի խաղաղութիւնը: Բայց միթէ մենք ինչնեքս էլ իրաւունք չունենք խաղաղութիւն ունենալու: Միթէ մենք կարող ենք անտարբեր նայել մեր աղաղակեցների կոտորածին: Թէ պէտք է հետևել հայերի օրինակին, որոնք իրանք էին իրանց չլիքը դնում թիւրքաց դանակների տակ: Հայերը նոյնպէս գրաւած ունէին Եւրոպայի համակրութիւնը, Եւրոպան նրանք համար զիպոսմաթիական յայտադրեր չը խնայեց, բայց մասից չաղաւանջ նրանց: Խօսում են Կրեւտի ինքնավարութեան մասին: Բայց եթէ ընդունենք իսկ, որ հնարաւոր է հարցի այդ տեսակ լուծումը, ո՞վ պիտի ինքնավարութիւն մտցնի այդ ապստամբված երկրում: Եւ ինչպէս կարող ենք մենք խորհուրդ տալ կրեւտացիներին, որ ընդունեն այդ բանը: Չէ որ նրանք իրաւունք կունենան մեզ ստեղծել. Եւրոպ մեզ ամբողջ 9 ամիս խաղեցրել յոյսերով այնպէս, ինչպէս մեծ պետութիւնները անում էին 20 տարի: Մենք ձեռք հաւատացինք, և այս բանը մի քանի տասնեակ հազար մարդ նստեց մեղ վրա—Ո՛հ, Կրեւտէն պահանջում է, որ միացվի Յունաստանին: Մենք այլ ևս չը պիտի տատանվենք: Մենք այլ ևս չենք ուզում լսել մեր աղաղակեցների հեծեծանքները, այն աղաղակեցների, որոնց Եւրոպան թող է տալիս սպանել: Ճշմարտամի սկզբից մենք ոչ հաճութիւն տեսանք, ոչ նոյն իսկ մի

բարի խօսք, որոնք կարող կը լինեն հաշտութեան բերել և հնչողացնել համաձայնութեան գործը: Ընդհակառակն, մեր վերաբերմամբ դիմում էին սպառնալիքներին, մեղ հետ վարվում էին իբրև անյայտի երեխաների հետ, որոնք խանգարում են շախմատներին: Նշանակում է, որ մենք անգի ենք դնում մեր աղաղակն արժանաւորութիւնը: Բայց եթէ այդպէս է, պէտք է նրա հետ հաշիւ տեսնել:»

Մի ուրիշ թղթակցի հետ խօսելիս, Գէորգ, ի միջի այլոց, ասել է. «Եթէ յունական զօրքերը հանենք Կրեւտից, դա կը լինէր մի նոր սարսափելի կոտորածի աղաղակ, որովհետեւ մասնական աղաղակներով կենան ֆանատիկները սաստիկ զրգոված է. մասնականները իրաւունք ունենում են վեց մեծ պետութիւններից, որոնք հրամայում են կրակ անել կրեւտացի քրիստոնեաների դէմ, երբ սրանք պաշտպանվում են թիւրքաց յարձակումից: Պարզ էր, որ այդ յարձակումը օտար նաւատորմների օգնութեամբ էր կատարվում, որովհետեւ պետութիւնների նաւերը սկսեցին ուղարկուել խաղի և աղաւորութեան համար կուտղ կրեւտացի յաղթողներին այն միջոցին, երբ թիւրքերը պիտի նահանջվեին:»

Իսկ յունաց առաջին միութեամբ Գէորգիս այս խօսքերն է ասել «Figaro» լրագրի թղթակցին: «Մենք չենք կարող յետ քայլել. այդ անկարելի է ըստ անհաւանականից: Ժողովուրդը երբեք թող չի տալ այդպիսի բան: Մենք չենք կարող մեր զօրքերը յետ կանչել Կրեւտից: Եթէ պետութիւնները մեղ դէմ ոյժ գործ կը դնեն,

թող իմանան, որ նրանք պիտի յաղթեն ամբողջ Յունաստանը... Միշտ կարելի է երկրից կրել, որ կառավարութիւնը ոյժ չի ունենալ զիմադրել ժողովրդական շարժման, որովհետեւ այդպիսի շարժման չէ կարող ընդդիմանալ ոչ մի երկրի: Եւ այն ժամանակ կարող է առաջնաւ ոչ միայն թիւրք-յունական, այլ ընդհանուր պատերազմ, որի մէջ Սերբիան, Բոսնիան կարող են մասնակցութիւն ունենալ, որպէս զի զէնքը ձեռքին պահանջեն այն, ինչ որ իրանց սեփականութիւն են համարում... Յունաստանը աւելի լաւ է համարում բոլորովին ջնջվել Եւրոպայի քարտէսից, քան թէ խոնարհվել սպառնալիքների առաջ: Այսպէս է ժողովրդի կամքը:»

Վերջին տեղեկութիւններին նայելով, Յունաստանը արդէն ունի զէնքի տակ 100.000 զինուոր: Դա, ի հարկէ, շատ չէ Թիւրքիայի դէմ դուրս գալու համար: Բայց Յունաստանը գիտէ, որ միայն պաշտօնական Եւրոպան է իր թղթաւորների բերանը դարձրել դէպի իրան: Աղղեւրի համակրութիւնը յոյների կողմն է և արդէն անգլիական և իտալական կառավարները խմբերով դիմում են Յունաստան: Ոչ-պաշտօնական Եւրոպայի առաջ կանգնած է հանձնարել Բայրօնը, որի համար գերեզման փորվեց աղաւորութեան կուռ արեւելից ներկված յունական հողում:

Իսկ Թիւրքիան: Աղղիւ-Համիդ այժմ է սկսել իր անձնական զանձը մսխել պատերազմական պատրաստութիւններին համար:

զովը կարողացաւ քննել և հաստատել միայն խորհրդի 1897 թվի նախահաշիւը, որովհետեւ նախահաշիւ մի քանի էջերը, մասնաւորապէս դարձան-ընթերցարանի վերաբերեալ կէտը, երկար վիճաբանութիւններէ տուարկայ դարձան: Այդ խնդրի առիթով ժողովը կայացրեց հետեւեալ վճիռը. նախահաշիւը մնացած աւելորդ գումարները գործադրել գրադարան-ընթերցարանի վրա: Տառապաններէ համար խորհուրդը իր նախահաշիւով առաջարկում էր գործադրել 10,000 ռուբլի: Ժողովը որոշեց՝ լիազօրութիւն տալ խորհրդին գործադրել այդ նպատակի համար և այն գումարները, որ խորհուրդը տարվայ ընթացքում կը ստանայ իբրեւ նուէր: Ոչ լինելու պատճառով, ճիւղերի նախահաշիւներէ քննութիւնը, ինչպէս և ընտրութիւնները յետաձգվեցին յաջորդ կիրակի, մարտի 9-ին:

Ինչպէս և պէտք էր սպասել, «С. Петерб. Вѣдомости» լրագրի մէջ մի քանի ժամանակ առաջ տպւած լուրուածք թիւրքերէնով վախճած հայ դպրեւաններէ մասին, առիթ է տուել «НОВОЕ ВРЕМЯ» լրագրին մի անգամ էլ իր մաղձը թափել հայերի վրա և ողբեր կարդալ այն մասին, թէ հայոց տարբեր զօրեղանում և կովկասում: Սովորեալի օրգանը մի և նոյն ժամանակ յարձակում է հայ հարուստներէ և կապիտալիստներէ վրա, թէ նրանք չառ չնչին նուէրներ տրւին հայ դպրեւաններէ օգտին, ուստի և հարկ եղաւ դիմել ուսանողներէ: Մենք չենք արդարացում հայ հարուստներին, մենք ևս գտնում ենք, որ նրանք չառ դժուարութեամբ են բաց անում իրանց քսակներէ բերանները: Այդ խելձ գաղթականներին օգնելու համար, այդ կողմից նրանք արժանի են յանդիմանութեան. բայց այնու ամենայնիւ կը նկատենք Սովորեալի օրգանին, որ մինչև այժմ հայ դպրեւաններէ օգտին տրված գումարները գրեթէ ամբողջովին նուիրել են հայերը: Բարձրագոյն թոյլատուութիւնից յետոյ՝ «С. Петербургскія Вѣдомости» լրագրի «Մշակի» և մի քանի ուրիշ հիմնարկութիւններէ ձեռքով հանգանակած մօտ 30 հազար ռուբլի գումարից 28 հազարը հայերն են տուել: Դա վատ է, և ոչ դատարկ խօսք:

Մեր թղթակիցը կիեմից մեզ գրում է հետեւեալ արդարացի տողերը. «Այս օրերը այստեղ է եկել Բերլինից հայ սարկաւազ Գարեգին Յովսէփեան, որ 5 տարի ուսել է Գերմանիայում և լսել է աստուածաբանութիւն: Այժմ նա կիեմում է ու չուտով պէտք է գնալ Էփսոս: Այսպիսով աստուածաբաններէ թիւը մէկով կաւեւանայ: Մարդ ակամայ հարցնում է, թէ ինչ են անելու բոլոր աստուածաբանները Էփսոսում. եղածներին տեսնա՞նք թէ ինչ են անում. արդեօք լաւ է՞ր լինի, որ Էփսոսինը ուսանելու ուղարկելիս պատուիրէր ուրիշ աստուածաբաններ սովորել. թէ չէ, ուսումնարանում են, անպատճառ աստուածաբանութիւն ուսանելու համար են ուղարկում: Մենք չունենք հայկաբաններ, իսկ դրա մասին Էփսոսինը չէ էլ մտածում: Պատմաբաններն էլ չառ չեն: Իսկ մանկավարժները...»

Մեզ գրում են հետեւեալ Պարսկաստանի Ռաշտ քաղաքից. «Ռաշտի 60 հայերն էլ վերջապէս բարեհաճեցին ցրել իրանց լուծան գաղթականներէ գանձանակի մէջ: Վարդանանցի առնին հայոց զարդի ուսուցիչներ, տեղային սիրողների մասնակցութեամբ, ներկայացրին «Վարդանանց պատերազմ» ողբերգութիւնը և «Անահուն կատակ» կատակերգութիւնը, մի երեկոյ տղամարդկանց համար, իսկ միւս երեկոյն քանի տեղական սովորութեան, կանանց համար: Երկու ներկայացումն էլ ուսումնարանի փոքրիկ դահլիճը ծալել է ծալք լի էր հանդիսականներով: Հաւաքվեց մօտ 90 ռուբլի, յուսով ենք, որ սույն հոգաբարձուները, որոնց մօտ է այժմ այդ գումարը, կը գործադրեն նպատակին որքան կարելի է չուտաւ:

ԿԱՐՍԻՑ մեզ գրում են. «Փետրվարի 16-ին, վարդիթեր և Մարի Հրանդի, սիրողների մասնակցութեամբ, տուն իրանց վերջին ներկայացումը: Խաղային «Չարաճճի»: Որիորդ Մարին փայլում էր իր դերում: Օրիորդ Վարդիթերը կարգապետաւորներ և մի քանի անգամ բուռն ծախարարութեամբ դուրս կանչվեց բեմ:

Ներկայացման վերջը ընծաներ ստացան օր. օր. վարդիթեր և Մարի-Հրանդի: և տեղական մասնակցութեամբ արկին Շէկ-Յովսէփեան: Յաւում ենք որ այդ ներկայացումը վերջինն էր: Շատերը խնդրում են օրիորդներին մնալ Կարսում և Զատիկից յետոյ չարունակել ներկայացումները:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՆՆԵՐ

Էրզրումից ստացված նամակներից քաղում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները. «Քանի մը թիւրք գրողիչնր մեր քաղաք եկած ու այն աստիճան գրգռած են թիւրք ժողովրդին, որ բոլորն ալ դիւնուած՝ աշխատել են մի մեծ ու վերջնական կոտորած առաջ բերել: Սակայն, բարեբաղդաբար, կառավարութիւն, որ այժմ այդ կերպ վարպետութիւններէ համար սուր ակնաչ ունի, արգելեց այդ վայրենի խուժանի առ այժմ ձայն հանելը, ըսելով. «Այժմ ուրիշ գործերով զբաղուած ենք: Սպասեցէ՛ք, ոտովները ուտենք, անտեսներ արդէն մերն են»:

«Մեզ անյայտ պատճառներով, հանդարտ կերպով բաւական զօրք կը դրկուի Ալաշկերտի ու վանի սահմանները: Վանէն լուր կառնենք որ նա ալ չփոխութեան մէջ է. «մի քանի շարքի առաջ կարելի էր բաւականին բաց խառնութեանը վանում, այժմ նրանք ալ քոց են»:

Օրմանեան պատրիարքը չափազանց կարճ միջոցում հարկադրված եղաւ հնձել այն, ինչ որ ինքն էր ցանկել: Նա այժմ ստիպված է մեծ վիզիւրին յայտարարել, որ չափազանց դանդաղ են գործադրվում այն միջոցները և բէֆօրմները, որոնց մասին համաձայնութիւն է տուել սուրբ թաղի Պատրիարքը պահանջում է, որ բանտերում գտնվող հայ կառնաւորները ազատվեն և արտոնվեն: Նայելիք վերադարձվին Ապա պահանջում է, որ տրվեն այն գումարները, որոնք նշանակված են տառապող ժողովրդի համար: Եւ բացի դրանից, պատրիարքը գանգատվում է ոստիկանութեան և պաշտօնեաների վարմունքի, անարդարութիւնների և ճնշումների դէմ, որոնց ենթարկված է ժողովրդը հարկաճանրերի և զինուորականների կողմից: Ի վերջոյ պատրիարքը դարձնում է մեծ վիզիւրի ուշադրութիւնը այն ազդեցիկի վրա, որ տեղի ունի մի քանի նահանգների թիւրք սպառնալիցութեան մէջ հայերի դէմ: Ասում են, որ Օրմանեան լաւ գրել գիտէ: Աւանայ յիշում ենք մեր անմահ բանաստեղծի խօսքերը. «Եթէ գրչէլ չա՛հ չունի...»

Կ. Պոլսից հեռագրում են «Standard» լրագրին, որ տեղական ոստիկանութեան տեղեկութիւնների հիման վրա, այդ քաղաքի 10,000 յոյներ պատրաստվում են խառնակութիւններ յարուցանել: Սուլթանը հրամայել է նախազգուշութեան արտակարգ միջոցներ ձեռք առնել:

Հաստատվում է այն լուրը, որ արեւելիները հրամարվում են զբօսակի տակ մահել: Ալբանիայի ազգային դահնակցութիւնը աշխատում է այն մտքով, որ այդ նահանգը ապագայում միանայ Թունաստանի հետ:

Լօնդոնի յունաց դեսպանատունը անգլիսի քանակութեամբ ամեն որ նամակներ է ստանում գանազան անձերից, որոնք առաջարկում են իրանց ծառայութիւնը Թունաստանին՝ իբրեւ կամաւորներ: Նուէրները ի նպատակ յունական գործի համար են արդէն 12,000 լիւրայի: Մի քանի կամաւորներ արդէն գնացել են Աթէնք, ուրիշները չուտով կը գնան ուղղակի Կրետէ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՄԵՆ ՊԵՏՈՒԹԻՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐԱՎԱՐՈՒԹԻՆ

«Յունաց կառավարութիւնը խոստովանում է այն անլիւզ զգացումները, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այն կարծիքը, որ ինքնավարութիւնը չէ կարող հասցնել մեծ պետութիւններին երկարատեւ իշխանութեանը, որով ներշնչված են մեծ պետութիւնները, առաջարկելով մտցնել կրետէում ինքնավարութեան սիստէմը: «Հելլենական կառավարութիւնը նոյն իսկ ընդհանուր խաղաղութեան և կղզու խաղաղացման օգտին համար յայտնում է այ

